

L'ACTIVACIÓ CULTURAL DELS MUNICIPIS: EL CAS DE BEGUR

LLUÍS COSTA

L' anterior director general de la UNESCO, M' Bow, va definir la cultura com «la suma total de les activitats creadores d'un poble, els seus mètodes de producció i d'apropiació de béns materials, llurs creences, llurs patiments, el seu treball i oci, llurs somnis i èxits». Evidentment es tractava d'una definició àmplia i totalitzadora que feia referència al conjunt de la societat i les seves relacions. La funció de la cultura pressuposa implicar i conjugar diverses accions: participació, integració,... i exigeix, com és obvi, la incorporació d'uns mecanismes que les facin possibles.

Amb la represa dels ajuntaments democràtics, l'any 1979, les administracions locals procuraren, en el millor dels casos, un desenvolupament cultural, sovint buit de contingut, que tenia com a missió essencial exercir un paper de testimoniatge, i se sustentava en precaris fonaments determinats per la immediatesa i la manca de recursos. El producte de circumstàncies puntuals o bé de polítiques culturals indefinides va provocar una dispersió d'esforços i de serveis culturals.

L'articulació de la iniciativa privada —identificada, sortosament cada cop menys, amb el voluntarisme— i la intervenció oficial ha de definir un model coherent, efectiu i progressista de cultura popular. Amb tot, aquí i ara ens proposem només situar el tema en l'àmbit municipal, i concretat en una experiència: el Centre Cultural Escoles Velles de Begur.

El projecte begurenc d'activació cultural, endegat des de l'ajuntament, s'ha basat en la creació d'un gran centre capaç d'acollir la majoria dels serveis socio-culturals existents en el poble —i crear-ne de nous—,

aglutinant les iniciatives que se'n deriven. La proposta difereix substancialment de la pràctica, malauradament prou habitual —i no únicament a casa nostra—, de bastir infraestructures des de dalt, i per tant inoperatives a partir del mateix dia d'inaugurar-se.

REFERÈNCIA HISTÒRICA DE L'EDIFICI

L'edifici de les Escoles Velles, ubicat al carrer Bonaventura Carreras, es constitueix, a

Les Escoles Velles, edifici que ha estat restaurat per encobrir-hi el Centre Cultural de Begur. A la pàgina anterior, la biblioteca del Centre.

ELS SERVEIS

L'estructura física de l'edifici, format per una planta baixa i dos pisos, amb una superfície construïda que supera a bastament els 1.300 m², i un pati exterior, ha permès l'emplaçament de diversos serveis socio-culturals que enumerarem sintèticament: la Ràdio Municipal (l'emissora la constitueix un Patronat Municipal format per quatre regidors, tres persones de la ràdio i dos representants d'entitats locals); el Museu (és l'única dependència que, si bé disposa del marc físic —dues sales—, en principi, i per evitar improvisacions, s'ha preferit no endegar el seu funcionament fins que es pugui equipar amb els suficients materials expositius, que estan en un procés de recollida, fruit de donacions particulars. El futur Museu Etnològic ha de tenir la comesa prioritària de donar a conèixer les transformacions produïdes al llarg del temps en les societats tradicionals); la Sala d'Exposicions (que té com a funció bàsica el foment i la promoció d'artistes locals); la Llar d'Infants (concebuda per afrontar el primer cicle de l'Educació Infantil que comprèn fins els 3 anys); la Biblioteca Salvador Raurich (que conté un important fons bibliogràfic); i, finalment, l'Arxiu, del qual val la pena fer-ne una anàlisi més detallada, atenent a les seves característiques.

L'ARXIU HISTÒRIC COM A ELEMENT COORDINADOR

S'ha pensat en aprofundir al màxim les funcions pròpies de l'Arxiu. En conseqüència no només té cura de reunir, conservar i

difondre el patrimoni documental, sinó que també actua com a element coordinador de l'activitat cultural en el poble de Begur. La inauguració del Centre Cultural Escoles Velles ha coincidit amb la recuperació del fons històric de l'Arxiu Municipal de Begur, que fins aleshores es trobava guardat a l'Arxiu Històric Comarcal de La Bisbal, d'acord amb la disposició de l'article 3 de la Llei d'Arxius de 1985. Aquesta circumstància, tan positiva pel que fa a la conservació del fons, va posar en evidència d'altres inconvenients. Així, la falta de promoció i difusió del fons, la inexistència d'un complet catàleg i el problema de no conservar-se la documentació en el municipi de Begur, ha provocat que els begurencs, com és lògic, desconexin el seu patrimoni documental, i que els estudiosos, llevat d'escasses i meritòries excepcions, no hagin esmerçat llurs esforços en la recerca històrica de Begur. La nova realitat fa concebir un esdevenidor reeixit en relació a l'avenç bibliogràfic del municipi, no en va la riquesa del fons, que abraça documentació des del segle xv als nostres dies, obre expectatives de recerca incommensurables. Amb tot, el nou panorama cultural de Begur exigeix, òbviament, l'esforç sostingut i el suport a noves iniciatives per part de les administracions públiques.

la dècada dels cinquanta, com a centre d'ensenyament públic arran de les dificultats existents en el poble per poder acollir la progressiva demanda de places escolars. L'ajuntament decideix negociar amb els propietaris la compra de l'actual edifici i, posteriorment —el 8 d'abril de 1958—, aprova la cessió gratuïta de tot l'edifici al Ministeri d'Educació, d'acord amb l'article 189 de la Llei de Règim Local de 16-12-1950. El 24 de febrer de 1961 s'inauguren les Escoles de Begur.

La forta immigració dels anys seixanta modifica la natural tendència demogràfica, la qual experimenta una espectacular embranzida. En menys de quinze anys gairebé es dobla la població begurenca (any 1954: 1.076 habitants; any 1968: 1.945 habitants). Lògicament, aquest fenomen obliga a revisar les estructures escolars del poble, ja que la capacitat de les escoles esdevé, de sobte, insuficient. Atenent les evidents necessitats, l'any 1969 l'ajuntament proposa la construcció d'un nou centre escolar i compra uns terrenys en els quals vuit anys més tard es van inaugurar les noves escoles. A partir d'aleshores l'edifici del carrer Bonaventura Carreras es comença a conèixer popularment com a Escoles Velles. La infrautilització de l'edifici el condemna a un progressiu estat de degradació.

Sortosament el Ple de l'ajuntament aprova, el 18 d'agost de 1988, un projecte de remodelació de l'edifici i pati de les Escoles Velles, per acondicionar-lo com a centre cultural polivalent. El projecte és realitzat pels arquitectes Lluís M. Sanllehy i José Luis Sanz, i la rehabilitació es fa amb una clara visió de fidelitat a l'estructura original. El dia 21 d'abril d'enguany s'inaugura el nou Centre Cultural Escoles Velles.